

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

6ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 8 Απριλίου 2019 με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Κανάβα Πρόεδρος, Απόστολος Σιαπέρας-Εισηγητής, Ειρήνη Αψοκάρδου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 1.03.2019 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 378/27.3.2019 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....» (εφεξής «προσφεύγουσα»), που εδρεύειόπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, (εφεξής «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά

Του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα, «.....» (εφεξής «παρεμβαίνουσα») που εδρεύει, όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση του με αριθμό 3/12-2-2019 Πρακτικού Συνεδρίασης της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης της αναθέτουσας αρχής (εφεξής «προσβαλλόμενη») κατά το μέρος που κρίθηκε αποδεκτή η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας και αναδείχθηκε αυτή προσωρινή ανάδοχος της σύμβασης.

Με την παρέμβασή της η παρεμβαίνουσα επιδιώκει την απόρριψη της ανωτέρω προδικαστικής προσφυγής και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε τον Εισηγητή Απόστολο Σιαπέρα

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

Αριθμός απόφασης: 463/2019

1.Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 600 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό 262491367959 0430 0059, την από 1/3/2019 πληρωμή στην Τράπεζα και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης 100.000 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου προβλέπεται.

2.Επειδή με την υπ' αριθμό πρωτ. 39484/27-12-2018 διακήρυξη, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ηλεκτρονικό ανοικτό διαγωνισμό, κάτω των ορίων, για την προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων για μετακινήσεις από το εξωτερικό στο εσωτερικό και αντίστροφα, για τις ανάγκες του έργου με τίτλο «ERASMUS + / ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΑ107-2018)», προϋπολογισμού 100.000 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α όπου προβλέπεται, με CPV 34980000-0 (Ταξιδιωτικά εισιτήρια), με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, μόνο βάσει τιμής. Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται από την ημερομηνία υπογραφής της έως και την 31/07/2020 και οι μετακινήσεις του έργου θα πραγματοποιηθούν εντός αυτού του χρονικού διαστήματος. Επίσης, προσφορές υποβάλλονται για το σύνολο των προορισμών, όπως αυτοί περιγράφονται στο Παράρτημα Ι της διακήρυξης.

3.Επειδή το πλήρες κείμενο της διακήρυξης καταχωρήθηκε στις 28.12.2018 στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ με ΑΔΑΜ 18PROC004283141, καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ 66146,2.

4.Επειδή ο διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθρο 345 του Ν. 4412/2016.

5.Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε την 1η.3.2019 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους προσφέροντες με την ανάρτησή της στην κεντρική σελίδα του διαδικτυακού τόπου του διαγωνισμού στις 22.2.2019, β) ασκήθηκε

Αριθμός απόφασης: 463/2019

με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του Π.Δ. 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του Π.Δ. 39/2017.

6.Επειδή η προσφεύγουσα, ως μία από τις τρεις προσφέρουσες του εν θέματι διαγωνισμού, της οποίας η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχθηκε δεύτερη κατά σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της επίμαχης απόφασης, ως προς το μέρος που αφορά στην αποδοχή της οικονομικής προσφοράς συνυποψήφιας εταιρείας και ήδη παρεμβαίνουσας και την ανάδειξή της σε προσωρινή ανάδοχο, ερειδόμενο στη ζημία της από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτου στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς της (βλ. ΕΑ ΣτΕ 1216/2006, πρβλ ΕΑ ΣτΕ 512/2002, 517/2001), επιδιώκοντας ευλόγως να της ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

7.Επειδή την 4.3.2019 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, συμπεριλαμβανομένης της παρεμβαίνουσας, μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

8.Επειδή με την με αριθμό 470/2019 Πράξη της Προέδρου του 6^{ου} Κλιμακίου, ορίστηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

9. Επειδή η παρεμβαίνουσα στις 13.3.2019 κατέθεσε εμπροθέσμως στο διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού την από 13.3.2019 Παρέμβασή της, δοθέντος ότι έλαβε γνώση στις 4.3.2019 της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 7 του ΠΔ 39/2017. Η παρεμβαίνουσα με προφανές, άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον ασκεί την παρέμβασή της ως μία εκ των τριών συμμετεχουσών της οποίας η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος ως μειοδότης. Ως

Αριθμός απόφασης: 463/2019

εκ τούτου, επιδιώκει τη διατήρηση της προσβαλλόμενης, ως προς την αποδοχή της προσφοράς της και την ανάδειξή της σε προσωρινή ανάδοχο.

10.Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 6^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

11.Επειδή στον εν θέματι διαγωνισμό συμμετείχαν τρεις οικονομικοί φορείς μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα και η παρεμβαίνουσα, υποβάλλοντας τις με αριθμό συστήματος 125837 και 125711 προσφορές τους αντίστοιχα. Η Επιτροπή Διενέργειας και Αξιολόγησης του Διαγωνισμού, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμό πρωτ. 100373/29-1-2019 Πρακτικό της, εισηγήθηκε την αποδοχή των δικαιολογητικών συμμετοχής, των τεχνικών προσφορών και των οικονομικών προσφορών του συνόλου των συμμετεχόντων, καθώς και την ανάδειξη της παρεμβαίνουσας σε προσωρινό ανάδοχο της σύμβασης ως μειοδότρια. Ειδικότερα, πρώτη σε σειρά μειοδοσίας αναδείχθηκε η προσφεύγουσα με ποσό προσφοράς 7.020 ευρώ και δεύτερη η παρεμβαίνουσα με ποσό προσφοράς 10.240 ευρώ. Η ανωτέρω εισήγηση εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση και αναδείχθηκε η παρεμβαίνουσα προσωρινή ανάδοχος της σύμβασης.

12. Επειδή, η προσφεύγουσα με την προσφυγή της αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης για τους εξής λόγους:

«Η προσφυγή συνίσταται στο ότι το προσφερθέν από την ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχο τίμημα είναι ασυνήθιστα χαμηλό και, ως εκ τούτου, κακώς δεν θεωρήθηκε ως τέτοιο από την αναθέτουσα αρχή και κακώς δεν εφαρμόστηκαν τα άρθρα 88 και 89 του Ν. 4412/2016 και δεν εκλήθη η ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχος να παράσχει επαρκή τεκμηρίωση επ' αυτού. Αναλυτικότερα: [...]

ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΙ (ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ) ΛΟΓΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ):

β1)Στην υπό κρίση περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή παντελώς εσφαλμένα δεν θεώρησε την οικονομική προσφορά της ανακηρυχθείσας ως προσωρινής αναδόχου ως ασυνήθιστα χαμηλή και κακώς η τελευταία δεν εκλήθη να παράσχει επαρκή τεκμηρίωση και αιτιολόγηση της προσφοράς της.

Τούτο διότι οι προσφερθείσες από την ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχο τιμές σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνονται στα δεδομένα της αγοράς, ούσες υπερβολικά και ασυνήθιστα χαμηλές, πολύ κάτω του κόστους,

Αριθμός απόφασης: 463/2019

σε βαθμό ώστε να είναι ακόμη και ζημιογόνες για την προσφέρουσα.

Αναλυτικότερα:

Επί εκτιμώμενης αξίας της συμβάσεως του επίδικου διαγωνισμού ύψους 100.000 €, η εταιρεία μας έδωσε συνολική προσφορά ύψους 10.240 € (δεύτερη κατά σειρά οικονομικότερη προσφορά) και η ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχος συνολική προσφορά ύψους 7.020 €. Δηλαδή, ενώ η προσφορά της εταιρείας μας είναι ήδη αρκετά κάτω του εκτιμωμένου ορίου της συμβάσεως (σε κάθε περίπτωση: σαφώς υπολογισμένη και κοστολογημένη, περιλαμβανομένης της εκτιμήσεως των διοικητικών εξόδων και ενός εύλογου, χαμηλοτάτου, ποσοστού κέρδους), η προσφορά της προσωρινής αναδόχου είναι ακόμη κατώτερη αυτής της δικής μας εταιρείας και μάλιστα χαμηλότερη κατά 3.220 € ή, αλλιώς, κατά ποσοστό περίπου 31.5 %!

β2) Πιο συγκεκριμένα, η προσφορά της ανακηρυχθείσας ως προσωρινής αναδόχου και της δικής μας εταιρείας έχουν αναλυτικώς και κατά σύγκριση ως προς έκαστον προορισμό ως εξής:

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΜΕ ΦΠΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΔΟΧΟΥ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ (ΣΕ ΕΥΡΩ) ΜΕ ΦΠΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΥΣΑΣ
ΑΛΒΑΝΙΑ (ALBANIA)	180	180
ΑΡΜΕΝΙΑ (ARMENIA)	50	220
ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	100	355
(AZERBAIJAN)	1.500	700
ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	275	220
ΓΕΩΡΓΙΑ (GEORGIA)	200	400
ΙΝΔΙΑ (INDIA)	80	220
ΙΣΡΑΗΛ (ISRAEL)	200	630
ΙΑΠΩΝΙΑ (JAPAN)	275	250
ΙΟΡΔΑΝΙΑ (JORDAN)	100	450
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	200	680
(KAZAKHSTAN)	400	400

Αριθμός απόφασης: 463/2019

ΜΟΛΔΑΒΙΑ (MOLDOVA)	90	200
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ (MONTENEGRO)	80	250
ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Α' (RUSSIAN FEDERATION A')	90	230
ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Β' (RUSSIAN FEDERATION B')	360	350
ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Γ (RUSSIAN FEDERATION C')	200	400
ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Δ' (RUSSIAN FEDERATION D')	200	420
ΣΕΡΒΙΑ (SERBIA)	50	250
ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ (SOUTH AFRICA)	200	420
ΣΥΡΙΑ (SYRIA)	50	150
ΤΑΪΒΑΝ (TAIWAN)	200	550
ΤΑΤΖΙΚΙΣΤΑΝ (TAJIKISTAN)	200	490
ΤΑΪΛΑΝΔΗ (THAILAND)	820	420
ΤΥΝΗΣΙΑ (TUNISIA)	100	180
ΟΥΚΡΑΝΙΑ (UKRAINE)	90	250
Η.Π.Α. (U.S.A.)	200	450
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ (UZBEKISTAN)	530	525
ΣΥΝΟΛΟ	7.020 €	10.240 €

Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα, η ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχος έδωσε χαμηλότερη προσφορά της δικής μας κατά 170 € ως προς την Αρμενία, κατά 255 € ως προς το Αζερμπαϊτζάν, κατά 200 € ως προς την Ινδία, κατά 140 € ως προς το Ισραήλ, κατά 430 € ως προς την Ιαπωνία, κατά 25 € ως προς την Ιορδανία, κατά 350 € ως προς το Καζακστάν, κατά 480 € ως προς την Κένυα, κατά 110 € ως προς τη Μολδαβία, κατά 170 € ως προς το Μαυροβούνιο, κατά 140 € ως προς τη Ρωσική Ομοσπονδία Α', κατά 200 € ως προς τη Ρωσική Ομοσπονδία Γ', κατά 220 € ως προς τη

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Ρωσική Ομοσπονδία Δ', κατά 200 € ως προς τη Σερβία, κατά 220 € ως προς τη Νότιο Αφρική, κατά 100 € ως προς τη Συρία, κατά 250 € ως προς την Ταϊβάν, κατά 290 € ως προς το Τατζικιστάν, κατά 80 € ως προς την Τυνησία, κατά 160 € ως προς την Ουκρανία και κατά 250 € ως προς τις Η.Π.Α.

β3) Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από την ανωτέρω παράθεση, οι διαφορές είναι πάρα πολύ μεγάλες για να θεωρηθούν εύλογες. Ακόμη πιο ενδεικτικά, παραθέτουμε τις χαμηλότερες τιμές για τους ανωτέρω προορισμούς, όπως αυτές εντοπίστηκαν κατόπιν έρευνας, που διενεργήσαμε, σε επίσημες πλατφόρμες αναζητήσεως αεροπορικών εισιτηρίων (επισυναπτόμενες με την υπό κρίση προσφυγή ως συνημμένα αποδεικτικά έγγραφα), ενώ δέον να ληφθεί υπόψιν ότι οι περισσότερες από τις κατωτέρω αναφερόμενες τιμές δεν περιλαμβάνουν κόστος αποσκευής, ευελιξία στην τροποποίηση του εισιτηρίου καθώς επίσης και το κέρδος του τουριστικού γραφείου. Από την κατωτέρω παράθεση προκύπτει επίσης η χαώδης διαφορά στις τιμές της προσφοράς της προσωρινής αναδόχου. Έτσι:

-Για το Καζακστάν (Αστάνα) 427,70 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 100 €).

-Για το Αζερμπαϊτζάν (Μπακού) 428,89 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 100 €).

-Για τη Σερβία (Βελιγράδι) 152,39 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 50 €).

-Για τη Μολδαβία (Κισινάου) 170,89 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 90 €).

-Για την Ινδία (Δελχί) 455,76 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για το Τατζικιστάν (Ντουςάνμπτε) 657,99 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για την Ιαπωνία (για τρεις διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 616,91 €, 644,44 € και 614,78 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για τη Νότιο Αφρική (Γιοχάνεσμπουργκ, για δύο διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 623,63 € και 584,98 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για την Ουκρανία (Κίεβο) 151,24 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 90 €).

-Για την Κένυα (Ναϊρόμπι, για δύο διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 498,56 € και 582,34 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

Αριθμός απόφασης: 463/2019

-Για τις Η.Π.Α. (Νέα Υόρκη, για πέντε διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 548,79 €, 479,69 €, 460,79 €, 434,71 € και 399,29 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για την Ταϊβάν (Ταϊπέι, για δύο διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 586,60 € και 486,60 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 200 €).

-Για την Αρμενία (Ερεβάν, για δύο διαφορετικές ημερομηνίες ταξιδιού) 225,20 € και 222,43 € (τιμή προσωρινής αναδόχου 50 €).

β4) Χρήσιμη για τη θεμελίωση του «ασυνήθιστα χαμηλού» της προσφοράς της ανακηρυχθείσας ως προσωρινής αναδόχου είναι η στο σημείο αυτό επισήμανση των πορισμάτων της νομολογίας σχετικώς με την «υποτίμηση», δηλαδή τη μείωση της τιμής πωλήσεως προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεράσματα τα οποία οπωσδήποτε μπορούν να έχουν αναλογική εφαρμογή ή να συνεκτιμηθούν για την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 88 Ν. 4412/2016. Έτσι, νομολογείται ότι η «υποτίμηση» είναι μεν ελεύθερη και δεν αντίκειται στα χρηστά ήθη, όταν όμως η νέα τιμή είναι ίση με την αγοραία αξία. Τέτοια αντίθεση υπάρχει, όταν συντρέχουν και άλλες περιστάσεις, όπως όταν γίνεται συστηματική υποτίμηση με πρόθεση εξόντωσης του ανταγωνιστή και με τη δημιουργία κινδύνου εκτοπισμού του από την αγορά ή όταν γίνεται πώληση σε τιμές κάτω του κόστους [επισημαίνεται ότι διαφορετική από την υποτίμηση είναι η «έκπτωση», δηλαδή η για ορισμένο χρονικό διάστημα και κατά ορισμένο ποσοστό διάθεση προϊόντων ή υπηρεσιών κάτω από την τιμή στην οποία διατίθενται και η οποία τιμή διατηρείται κατά τα λοιπά] (Τριμ.ΕφΠειρ12/2017, ΔΕΕ 2017, σελ. 515, ΕφΑθ 969/2011 και ΕφΘεσ 1465/2009, αμφότερες δημοσιευμένες στην τράπεζα νομικών πληροφοριών «Νόμος»).

β5) Εξ όλων των ανωτέρω, προκύπτει αβίαστα ότι η προσφορά της ανακηρυχθείσας ως προσωρινής αναδόχου είναι ασυνήθιστα χαμηλή και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «κανονική» και σύμφωνη προς τις απαιτήσεις των άρθρων 18 § 1 και 26 § 3 περ. δ' του Ν. 4412/2016, ώστε η αναθέτουσα αρχή έσφαλε, που δεν χαρακτήρισε την επίμαχη προσφορά ως τέτοια (ασυνήθιστη χαμηλή) και δεν κάλεσε την προσφέρουσα επιχείρηση να την τεκμηριώσει, κατά τις προβλέψεις του άρθρου 88 Ν. 4412/2016. Επομένως, το προσβαλλόμενο Πρακτικό, με το οποίο η προσφορά αυτή έγινε αποδεκτή και η προσφέρουσα επιχείρηση ανακηρύχθηκε ως προσωρινή

Αριθμός απόφασης: 463/2019

ανάδοχος, τυγχάνει για τον παραπάνω λόγο καθ' ολοκληρίαν ακυρωτέο ως παρά τον Νόμο εκδοθέν».

13. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή δεν υπέβαλε απόψεις σχετικά με την υπό εξέταση προσφυγή.

14. Επειδή η παρεμβαίνουσα στην παρέμβασή της αναφέρει τα εξής:

«Το προσφερθέν από εμένα την ανακηρυχθείσα ως προσωρινή ανάδοχο τίμημα είναι φυσιολογικό και ορθώς δεν χαρακτηρίστηκε ως «ασυνήθιστα χαμηλό» και ορθώς δεν εφαρμόστηκαν τα άρθρα 88 και 89 του Ν. 4412/2016 και ορθώς δεν εκλήθη να παράσχω επαρκή τεκμηρίωση επ' αυτού.

Με το σκεπτικό της προσφεύγουσας θα έπρεπε οιοσδήποτε προβαίνει στην οικονομικότερη και άρα συμφερότερη προσφορά να μην ανακηρύσσεται προσωρινός ανάδοχος αλλά να θεωρείται αυτομάτως ότι το τίμημα που προσφέρει είναι ασυνήθιστα χαμηλό και να καλείται για να παράσχει επαρκείς τεκμηριώσεις και προφανώς κατά το εσφαλμένο νομικά και ουσιαστικά σκεπτικό της προσφεύγουσας να ανακηρύσσεται προσωρινός ανάδοχος εκείνη. Όμως, δεν είναι όλες οι οικονομικότερες προσφορές «ασυνήθιστα χαμηλές» και «μη κανονικές» καθώς υπάρχουν πλείστοι παράγοντες στην «αγορά» που επιτρέπουν σε ορισμένες επιχειρήσεις και απαγορεύουν σε άλλες επιχειρήσεις να προβαίνουν σε οικονομικές προσφορές, γεγονός γνωστό τόσο στην Επιτροπή Διενέργειας και Αξιολόγησης του ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού όσο και στην Επιτροπή Ερευνών και Διαχείρισης του ΕΛΚΕ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, που δεν είναι η πρώτη φορά που διενεργούν τέτοιους διαγωνισμούς και επιλέγουν με κριτήριο την οικονομικότερη και άρα συμφερότερη προσφορά, η οποία τυγχάνει να είναι η δική μου.

Η κρίση της Επιτροπής σχετικά με το «φαίνεσθαι» μιας προσφοράς ως «ασυνήθιστα χαμηλής» σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή υπηρεσίες, είναι ένα στοιχείο που απόκειται στην κρίση της εκάστοτε Επιτροπής και βεβαίως έχει να κάνει και με τη γνώση περί των δυνατοτήτων της «αγοράς» για συμπίεση τιμών προς τα κάτω ώστε να είναι οικονομικότερες για το έργο για το οποίο διενεργείται ο ανοιχτός ηλεκτρονικός διαγωνισμός. Η «αγορά» της προμήθειας αεροπορικών εισιτηρίων για μετακινήσεις από το εξωτερικό προς το εσωτερικό και αντίστροφα είναι μια αγορά δυναμική με συσχετισμούς δυνάμεων της

Αριθμός απόφασης: 463/2019

εκάστοτε συμμετέχουσας στο διαγωνισμό επιχείρησης ανάλογους τόσο των εξόδων της όσο και των εσόδων της, δεδομένου ότι μια επιχείρηση με μεγάλη δραστηριοποίηση στην προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων όπως η δική μου απολαμβάνει εκπτώσεων από τις αεροπορικές εταιρείες που δεν μπορεί να έχει μια επιχείρηση με μικρότερη δραστηριοποίηση, όπως επίσης μια επιχείρηση με μεγάλα κόστη και έξοδα δεν μπορεί να ανταγωνιστεί στην οικονομική προσφορά ενός διαγωνισμού μια επιχείρηση ορθά οικονομικά οργανωμένη με λιγότερα άσκοπα έξοδα, όπως η δική μου.

Η προσφεύγουσα χωρίς να προσάπτει στην επιχείρησή μου ότι έχει μεγάλα λειτουργικά κόστη ή ότι δεν έχει μεγάλη δραστηριοποίηση στην προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων με όλως άριστους και αβάσιμους ισχυρισμούς προσπαθεί να δημιουργήσει εντυπώσεις περί αδυναμίας μου εκτέλεσως του ανατεθέντος σε μένα αντικείμενου. Εν προκειμένω, η προσφορά που δόθηκε από την ατομική μου επιχείρηση δεν απέχει πολύ από την προσφορά που δόθηκε από την προσφεύγουσα και είναι σαφέστατα οικονομικότερη χωρίς αυτό να την καθιστά μη κερδοφόρα για εμένα η οποία απολαμβάνω μεγάλων εκπτώσεων από τις αεροπορικές εταιρείες δεδομένης της μεγάλης πολυετούς και συνεχούς δραστηριοποίησής μου στο χώρο της έκδοσης των αεροπορικών εισιτηρίων, εκπτώσεις που έχω ήδη συμφωνήσει με τις εμπλεκόμενες αεροπορικές εταιρείες και που δεν μου επιτρέπεται να δημοσιοποιήσω στα πλαίσια μεταξύ μας συμφωνιών εμπιστευτικότητας. Οι εν λόγω εκπτώσεις των αεροπορικών εταιρειών δεν γίνονται βεβαίως σε φυσικά πρόσωπα που επιλέγουν την έκδοση των εισιτηρίων τους μεμονωμένα από πλατφόρμες αναζήτησης εισιτηρίων μέσω ίντερνετ ούτε σε ταξιδιωτικά γραφεία και επιχειρήσεις με μικρή ποσοτικά και χρονικά δραστηριοποίηση στο χώρο της έκδοσης αεροπορικών εισιτηρίων, ούτε βεβαίως μπορούν να αλιευθούν από αναζητήσεις εισιτηρίων και τιμών τους μέσω ίντερνετ, όπως προσπαθεί με την προσφυγή της ανεπιτυχώς να κάνει η προσφεύγουσα.

Είμαι η επιτυχούσα και σε διαγωνισμούς παρελθόντων ετών και ανάδοχος συναφών έργων και από το εν λόγω Πανεπιστήμιο και γνωρίζω αφενός ενδελεχώς το ανατεθέν σε μένα έργο και το αντικείμενο του διαγωνισμού, αφετέρου εκτελώ και έχω εκτελέσει με απόλυτη επιτυχία το εν λόγω έργο πολλές φορές κατά τα προηγούμενα έτη σε διάφορους Φορείς και διαθέτω και εμπειρία και γνώση και έχω πλήρη επίγνωση της προσφοράς που

Αριθμός απόφασης: 463/2019

υπέβαλα και είναι όντως η οικονομικότερη και συμφερότερη αντικειμενικά. Προκαλώ δε την προσφεύγουσα να επικαλεσθεί και να αποδείξει ότι υφίσταται οποιαδήποτε πλημμέλειά μου σε οποιονδήποτε προηγούμενο εκτελεσθέν από εμένα συναφές έργο είτε στο συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο είτε σε άλλο.

Τεχνικά και οικονομικά και νομικά η προσφορά μου είναι η πιο οικονομική και σύμφωνα με τα ζητούμενα του διαγωνισμού η αντικειμενικά επιλεγόμενη. Είναι δε βιώσιμη και τούτο το αποδεικνύει η πολυετής παρουσία της επιχείρησής μου στο χώρο αυτό από το έτος 1998 αλλά και η άνευ μεγαδιού προηγούμενη ανάθεση σε μένα και η εκ μέρους μου εκτέλεση του ίδιου έργου για το προηγούμενο έτος από τον ίδιο Φορέα όπου ήμουν η ανάδοχος στον όμοιο διαγωνισμό του παρελθόντος έτους η εκτέλεση του οποίου είναι ακόμη εν εξελίξει.

Το γεγονός ότι μπορώ να χορηγώ προσφορές οικονομικότερες στηριζόμενη στις συμφωνίες μου με τις αεροπορικές εταιρείες για εκπτώσεις, δεν σημαίνει αυτοδίκαια και ότι υπάρχει οποιοδήποτε ζήτημα αδυναμίας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε τυχόν κλιμάκωση του κόστους, καθυστερήσεις ή δικαστικές εμπλοκές, καθώς αυτά μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε επιχείρηση ακόμη και σε αυτή της προσφεύγουσας παρά το ότι η προσφορά της είναι ακριβότερη σε σχέση με τη δική μου.

Η προσφορά μου είναι απόλυτα φυσιολογική και ανάλογη των δυνατοτήτων μου για εκπτώσεις από τις αεροπορικές εταιρείες με τις οποίες συνεργάζομαι πολλά έτη και με μεγάλη δραστηριότητα και εξυπηρετεί με βεβαιότητα το δημόσιο συμφέρον η επίτευξη του χαμηλότερου δυνατού κόστους, αλλά η προσφορά μου δεν είναι «ασυνήθιστα χαμηλή», όσο κι αν αυτό συμφέρει ως ισχυρισμός την προσφεύγουσα η οποία όμως δεν καταφέρνει με αναζητήσεις από το ίντερνετ για αγορά εισιτηρίων από μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα να καταρρίψει την δυναμική που έχει ένα οργανωμένο με μεγάλη δραστηριότητα γραφείο ταξιδιών, όπως το δικό μου, για κέρδη και ταυτόχρονα εκπτώσεις από τις αεροπορικές εταιρείες, εκπτώσεις που δεν έχει το μεμονωμένο φυσικό πρόσωπο στην αναζήτηση εισιτηρίου μέσω ίντερνετ.

Η προσφεύγουσα προσπαθεί να αιτιολογήσει τη δική της αυξημένη σε σχέση με τη δική μου προσφορά, επικαλούμενη αναζητήσεις εισιτηρίων από μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα μέσω ίντερνετ, δηλαδή στην ουσία

Αριθμός απόφασης: 463/2019

ομολογώντας πως η προσφορά της ουδεμία διαφοροποίηση έχει από την αγορά εισιτηρίων που θα είχαν οι ευεργετούμενοι του έργου αν αγόραζαν οι ίδιοι το εισιτήριο τους μέσω ίντερνετ και αν δεν υπήρχε ο εν λόγω διαγωνισμός. Μα, αυτό είναι το νόημα του διαγωνισμού, να προσφέρονται οι εκπτώσεις ή μέρος τους στον Φορέα που διενεργεί τον διαγωνισμό επ' ωφελεία των ευεργετούμενων του διαγωνισμού και του δημοσίου συμφέροντος, παραμένοντος του κέρδους των επιχειρήσεων ίδιου και όχι επαυξανόμενου με τις εκπτώσεις που τυχόν έχουν επιτύχει δεδομένου ότι θα υπάρξει από το έργο του διαγωνισμού διαχείριση πολλών εισιτηρίων με αδιαμφισβήτητη έκπτωση από τις αεροπορικές εταιρείες.

Στις εκπτώσεις των αεροπορικών εταιρειών λόγω του αυξημένου αριθμού αγοράς εισιτηρίων ενόψει του διαγωνισμού από την επιχείρηση στην οποία θα ανατεθεί το έργο στηρίζεται και η μείωση του κόστους αγοράς των εισιτηρίων χωρίς να επηρεάζεται το κέρδος της επιχείρησης και επωφελομένων των διενεργούντων το διαγωνισμό Αρχών της εν λόγω έκπτωσης. Η προσφεύγουσα φαίνεται σκέφτηκε να καρπωθεί και τις εκπτώσεις από την αιτία αυτή και το κέρδος κι έτσι δεν μπόρεσε να καταθέσει οικονομικότερη προσφορά. Σ' αυτό όμως δεν φέρω ευθύνη, ούτε μπορεί να με κατηγορεί για «ασυνήθιστα χαμηλή» προσφορά.

Συνεπώς ορθώς κρίθηκε ότι η προσφορά μου δεν είναι «ασυνήθιστα χαμηλή».

Ακόμη, όμως, κι αν είχα κληθεί να αποδείξω τη φερεγγυότητα της προσφοράς μου και να την τεκμηριώσω και αιτιολογήσω επαρκώς, θα μπορούσα βεβαίως να το πράξω, αναδεικνύοντας το ότι οι τιμές που περιέχονται σε αυτή ανταποκρίνονται στα δεδομένα της αγοράς (όχι αγοράς εισιτηρίων από μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα από το ίντερνετ, αλλά) των επιχειρήσεων όπως η δική μου με μεγάλη δραστηριότητα και συνεργασίες με τις αεροπορικές εταιρείες για πάρα πολλά έτη και με μεγάλο όγκο εισιτηρίων.

Η προσφεύγουσα στην προσπάθειά της να στηρίξει τα όσα αβάσιμα σε βάρος μου ισχυρίζεται, φτάνει ακόμη και στο σημείο να μιλήσει για το δικό της χαμηλότατο δήθεν ποσοστό κέρδους (το οποίο δεν προσδιορίζει όμως καθιστώντας την προσφυγή αόριστη), αλλά τούτο έρχεται σε αντίφαση με τον έτερο ισχυρισμό της ότι το όσα προανέφερε στηρίζονται στο κόστος χαμηλότερων τιμών για τους συγκεκριμένους προορισμούς κατόπιν έρευνας

Αριθμός απόφασης: 463/2019

από πλατφόρμες αναζήτησεως εισιτηρίων αεροπορικών στα οποία περιλαμβάνεται και το κέρδος του τουριστικού γραφείου, χωρίς βεβαίως η προσφεύγουσα να αναφερθεί στις συμφωνούμενες από την κάθε επιχείρηση με τις αεροπορικές εταιρείες έκπτωση, έκπτωση την οποία προφανώς θεώρησε ότι θα την καρπωθεί επιπλέον του κέρδους καταλήγοντας να μην καταθέσει την οικονομικότερη προσφορά και δήθεν παραπονούμενη εκ των υστέρων με αιτιολογίες αβάσιμες για την κρίση της Επιτροπής και την ανάθεση σε μένα του έργου. Αποφεύγει, βεβαίως, επιλεκτικά, η προσφεύγουσα ν' αναφερθεί στις τιμές που στη σύγκριση των προσφορών εμού και εκείνης είτε είναι ίσες είτε οι δικές μου είναι ανώτερες εκείνης, όπως ενδεικτικά: α) της Δομινικανής Δημοκρατίας στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 1.500 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 700 ευρώ, β) της Γεωργίας στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 275 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 220 ευρώ, γ) της Ιορδανίας στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 275 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 250 ευρώ, δ) της Μαλαισίας στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 400 ευρώ και στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 400 ευρώ, ε) της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 360 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 350 ευρώ, στ) της Ταϊλανδής στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 820 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 420 ευρώ, ζ) του Ουζμπεκιστάν στην οποία η τιμή στη δική μου προσφορά είναι 530 ευρώ, ενώ στην προσφορά της προσφεύγουσας είναι 525 ευρώ.

Η προσφεύγουσα, τέλος, αναλύει την «αγοραία αξία» και αναφέρεται σε «τιμές κάτω του κόστους» και σε κατά φαντασία «υποτίμηση» με δήθεν πρόθεση «εξόντωσής» της και «εκτοπισμού της από την αγορά», σε μια απέλπιδα προσπάθεια της να δικαιολογήσει το γιατί οι τιμές της προσφοράς της είναι ανώτερες, ενώ ομολογεί ότι έχουν ως βάση τους την αναζήτηση τιμών για μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα και για μεμονωμένα εισιτήρια από πλατφόρμες αναζήτησεως εισιτηρίων αεροπορικών στο ίντερνετ στα οποία περιλαμβάνεται και το κέρδος του τουριστικού γραφείου, αλλά της ξεφεύγει και παραδέχεται ότι υπάρχει και η έννοια της λέξης «έκπτωση» αποφεύγοντας βεβαίως να αναφερθεί ειδικότερα στις εν λόγω εκπτώσεις που ως προανέφερα γίνονται και τις οποίες μαζί με το επιπλέον κέρδος προσπαθεί να καρπωθεί με

Αριθμός απόφασης: 463/2019

την προσφορά της, σε αντίθεση με μένα η οποία κρατώ το κέρδος και χορηγώ την έκπτωση που έχω συμφωνήσει με τις αεροπορικές εταιρείες υπέρ του δημοσίου συμφέροντος, δικαιολογώντας απόλυτα την προσφορά μου με αυτό τον τρόπο».

15.Επειδή η παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων [...]».

16. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1 -2 του ν. 4412/2016 «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης, πλην της προκήρυξης σύμβασης του άρθρου 63 και της προκαταρκτικής προκήρυξης του άρθρου 62 σε περίπτωση που χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, περιέχουν ιδίως:[...] ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς, ιη) όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, ιδίως δε την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 18 και τους όρους πληρωμής», [...]».

17.Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 88 «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές» (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) του ν. 4412/2016, ορίζεται ότι:

«1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους

Αριθμός απόφασης: 463/2019

οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.

2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν ιδίως:

α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών,

β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου,

γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα,

δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89,

ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131,

στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 89.

3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18.

4. Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτό τον λόγο, μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας, την οποία ορίζει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Σε περίπτωση που η

Αριθμός απόφασης: 463/2019

αναθέτουσα αρχή απορρίπτει προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικώς την Επιτροπή».

18.Επειδή στο άρθρο 346 του Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».

19.Επειδή σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 360 «Δικαίωμα άσκησης προσφυγής» του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

20. Επειδή σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης της επίμαχης διαγωνιστικής διαδικασίας:

«1.3. Συνοπτική Περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης

Αντικείμενο της σύμβασης είναι η προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων για μετακινήσεις από το εξωτερικό στο εσωτερικό και αντίστροφα, για τις ανάγκες του έργου με τίτλο «ERASMUS + / ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΑ107-2018)» του Ε.Λ.Κ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (CPV: 34980000-0 Ταξιδιωτικά εισιτήρια).

Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης έως και την 31/07/2020. Οι μετακινήσεις του έργου θα πραγματοποιηθούν εντός αυτού του χρονικού διαστήματος.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ανέρχεται στο ποσό των €100.000,00#, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., όπου προβλέπεται.

Αναλυτική περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης δίδεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας διακήρυξης.

Η σύμβαση θα ανατεθεί, με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, μόνο βάσει τιμής.

Προσφορές υποβάλλονται για το σύνολο των προορισμών, όπως αυτοί περιγράφονται στο Παράρτημα Ι της παρούσας. [...]

2.4.4. Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών

Η Οικονομική Προσφορά συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο ανάθεσης, όπως ορίζεται κατωτέρω.

Η οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα περιλαμβάνεται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» και υποβάλλεται ηλεκτρονικά στον εν λόγω φάκελο, επί ποινή απορρίψεως, της προσφοράς.

Δεν αναγνωρίζεται, δεν θεραπεύεται εκ των υστέρων και οδηγεί υποχρεωτικά σε απόρριψη της προσφοράς η εκ παραδρομής υποβολή δικαιολογητικών της οικονομικής προσφοράς στον (υπο)φάκελο «Δικαιολογητικά Συμμετοχής - Τεχνική Προσφορά».

Ομοίως, δεν αναγνωρίζεται, δεν θεραπεύεται εκ των υστέρων και οδηγεί σε απόρριψη της προσφοράς (λόγω μη εύρεσης κατά την ηλεκτρονική αποσφράγιση του (υπο)φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής - Τεχνική Προσφορά»), η εκ παραδρομής υποβολή δικαιολογητικού συμμετοχής ή δικαιολογητικού της τεχνικής προσφοράς στον υποφάκελο «Οικονομική Προσφορά».

Επισημαίνεται ότι προσφορές μπορούν να υποβληθούν μόνο για το σύνολο της προμήθειας του παρόντος διαγωνισμού.

Τα στοιχεία και δικαιολογητικά της οικονομικής προσφοράς του προσφέροντος υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου τύπου .pdf και προσκομίζονται κατά περίπτωση από αυτόν εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή. Όταν υπογράφονται από τον ίδιο φέρουν ψηφιακή υπογραφή και δεν απαιτείται σχετική θεώρηση.

A. Τιμές

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Η τιμή των προς προμήθεια υπηρεσιών δίνεται σε ευρώ ανά μονάδα, ολογράφως και αριθμητικώς.

Αν στο ηλεκτρονικό σύστημα δεν μπορεί να αποτυπωθεί αναλυτικά η οικονομική προσφορά, ο προσφέρων θα επισυνάψει στον (υπο)φάκελο «οικονομική προσφορά» την ηλεκτρονική οικονομική προσφορά του ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία σε μορφή pdf.

Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση (προβλεπόμενοι φόροι, δασμοί, ασφάλιστρα, μεταφορικά έξοδα, νόμιμες κρατήσεις και άλλες σχετικές δαπάνες), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για την παροχή των υπηρεσιών με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης.

Η αναγραφή της τιμής μπορεί να γίνεται μέχρι δύο δεκαδικά ψηφία ενώ σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ αριθμητικής και ολογράφως τιμής, θα λαμβάνεται υπόψη η τιμή ολογράφως.

Σε περίπτωση που ο υποψήφιος Ανάδοχος κάνει έκπτωση, οι τιμές που θα αναφέρονται στους Πίνακες Οικονομικής Προσφοράς θα είναι οι τελικές τιμές μετά την έκπτωση.

Επίσης δεν επιτρέπονται στην Οικονομική Προσφορά συνολικές εκπτώσεις σε επί επιμέρους αθροίσματα ή επί του συνολικού τιμήματος της Προσφοράς.

Σε περιπτώσεις υπηρεσιών που προσφέρονται δωρεάν, θα αναγράφεται στην οικεία θέση της οικονομικής προσφοράς η ένδειξη «ΔΩΡΕΑΝ» ή «0,00».

Εάν έχει παραλειφθεί η αναγραφή τιμής, ακόμη και αν δεν υπάρχει η ένδειξη «ΔΩΡΕΑΝ» ή «0,00», θεωρείται αμαχήτως ότι τα αντίστοιχα είδη έχουν προσφερθεί δωρεάν.

Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ επιμέρους τιμών και συνολικής προσφερόμενης τιμής υπερισχύουν οι επιμέρους τιμές, και η Επιτροπή του Διαγωνισμού θα υπολογίσει τη σωστή συνολική τιμή (χωρίς Φ.Π.Α. και συμπεριλαμβανομένων των κρατήσεων) με βάση την οποία θα αξιολογηθεί η προσφορά.

Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις υπόκεινται στο εκάστοτε ισχύον αναλογικό τέλος χαρτοσήμου 3 % και στην επ' αυτού εισφορά υπέρ ΟΓΑ 20%.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Επισημαίνεται ότι το εκάστοτε ποσοστό Φ.Π.Α. επί τοις εκατό, της ανωτέρω τιμής θα υπολογίζεται αυτόματα από το σύστημα.

Οποιαδήποτε απαλλαγή Φ.Π.Α. προκύψει για μέρος ή για το σύνολο των υπό προμήθεια αγαθών, θα είναι προς όφελος της Αναθέτουσας Αρχής.

Οι προσφερόμενες τιμές είναι σταθερές καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης και δεν αναπροσαρμόζονται.

Η συνολική τιμή, χωρίς Φ.Π.Α., θα ληφθεί υπόψη για τη σύγκριση των προσφορών.

Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες:

α) δεν δίνεται τιμή σε ΕΥΡΩ ή που καθορίζεται σχέση ΕΥΡΩ προς ξένο νόμισμα,

β) δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και

γ) η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της σύμβασης που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή στο Παράρτημα Ι της παρούσας διακήρυξης.

δ) υποβάλλονται για μέρος μόνο των ζητούμενων προορισμών

Η Αναθέτουσα Αρχή διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει από τους συμμετέχοντες στοιχεία απαραίτητα για την τεκμηρίωση των προσφερόμενων τιμών, οι δε υποψήφιοι ανάδοχοι υποχρεούνται να παρέχουν αυτά. [...]

2.4.6. Λόγοι απόρριψης προσφορών

Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: [...]

γ) για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με την παράγραφο 3.1.1. της παρούσας και το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, δ) η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, [...]

3.1.2. Αξιολόγηση προσφορών

Η επιλογή του αναδόχου θα γίνει βάσει του κριτηρίου της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, μόνο βάσει τιμής.

Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών μέσω των αρμόδιων

Αριθμός απόφασης: 463/2019

πιστοποιημένων στο Σύστημα οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κειμένων διατάξεων.

Ειδικότερα:

α) το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο καταχωρεί όσους υπέβαλαν προσφορές, καθώς και τα υποβληθέντα αυτών δικαιολογητικά και τα αποτελέσματα του ελέγχου αυτών σε πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τα μέλη του οργάνου.

β) Στη συνέχεια το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο προβαίνει στην αξιολόγηση μόνο των τεχνικών προσφορών των προσφερόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής έκρινε πλήρη. Η αξιολόγηση γίνεται σύμφωνα με τους όρους της παρούσας και συντάσσεται πρακτικό για την απόρριψη όσων τεχνικών προσφορών δεν πληρούν τους όρους και τις απαιτήσεις των τεχνικών προδιαγραφών και την αποδοχή όσων τεχνικών προσφορών αντίστοιχα πληρούν τα ανωτέρω.

Τα δικαιολογητικά και το τεχνικό μέρος της προσφοράς δε λαμβάνονται υπόψη για την κατάταξη των προσφορών. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται μόνο για τον αποκλεισμό προσφορών που δεν πληρούν τους όρους που θέτει η παρούσα Προκήρυξη.

Για την αξιολόγηση των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών μπορεί να συντάσσεται ενιαίο πρακτικό, το οποίο κοινοποιείται από το ως άνω όργανο, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», μόνο στην αναθέτουσα αρχή, προκειμένου η τελευταία να ορίσει την ημερομηνία και ώρα αποσφράγισης του (υπο)φακέλου των οικονομικών προσφορών.

γ) Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, σύμφωνα με τα ανωτέρω, αποσφραγίζονται, κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στην ειδική πρόσκληση οι φάκελοι όλων των υποβληθεισών οικονομικών προσφορών.

δ) Το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο προβαίνει στην αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών των προσφερόντων, των οποίων τις τεχνικές προσφορές και τα δικαιολογητικά συμμετοχής έκρινε πλήρη και σύμφωνα με τους όρους και τις απαιτήσεις της παρούσας και συντάσσει πρακτικό στο οποίο εισηγείται αιτιολογημένα την αποδοχή ή απόρριψή τους, την κατάταξη των προσφορών και την ανάδειξη του προσωρινού αναδόχου. Το εν λόγω πρακτικό κοινοποιείται από το ως άνω όργανο, μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας», στην αναθέτουσα αρχή προς έγκριση.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Εάν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 ν. 4412/2016.

Στην περίπτωση ισότιμων προσφορών η αναθέτουσα αρχή επιλέγει τον ανάδοχο με κλήρωση μεταξύ των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν ισότιμες προσφορές. Η κλήρωση γίνεται ενώπιον της Επιτροπής του Διαγωνισμού και παρουσία των οικονομικών φορέων που υπέβαλαν τις ισότιμες προσφορές.

Στη συνέχεια εκδίδεται από την αναθέτουσα αρχή μια απόφαση, με την οποία επικυρώνονται τα αποτελέσματα όλων των ανωτέρω σταδίων («Δικαιολογητικά Συμμετοχής», «Τεχνική Προσφορά» και «Οικονομική Προσφορά»), η οποία κοινοποιείται με επιμέλεια αυτής στους προσφέροντες μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του συστήματος ΕΣΗΔΗΣ. [...]

5. ΕΙΔΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

5.1. Τρόπος πληρωμής

5.1.1. Η πληρωμή του αναδόχου θα πραγματοποιηθεί με τον πιο κάτω τρόπο:

- Η εξόφληση των εκδιδόμενων παραστατικών, ανά μετακίνηση, θα γίνεται μετά την ολοκλήρωση εκάστης μετακίνησης και ύστερα από εντολή του επιστημονικά υπευθύνου του έργου, από τη Μονάδα Οικονομικής και Διοικητικής Υποστήριξης του Ε.Λ.Κ.Ε. του Π.Α.Δ.Α. Οι πληρωμές θα γίνονται υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι έχει καταβληθεί η χρηματοδότηση του προγράμματος από το Φορέα Χρηματοδότησης προς την Αναθέτουσα Αρχή.

- Η πληρωμή του συμβατικού τιμήματος θα γίνεται σε ευρώ (€), με την προσκόμιση των νομίμων παραστατικών και δικαιολογητικών που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 200 παρ. 5 του ν. 4412/2016, καθώς και κάθε άλλου δικαιολογητικού που τυχόν ήθελε ζητηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες που διενεργούν τον έλεγχο και την πληρωμή.

Το ακριβές τίμημα που θα καταβληθεί στον ανάδοχο, θα διαμορφωθεί σύμφωνα με τις ανάγκες του προγράμματος και εξαρτάται από το συνολικό αριθμό των μετακινήσεων που θα πραγματοποιηθούν στους προορισμούς που

Αριθμός απόφασης: 463/2019

αναφέρονται στον ΠΙΝΑΚΑ 1 του Παραρτήματος Ι της παρούσας, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της σύμβασης. [...]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - Αναλυτική Περιγραφή Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου της Σύμβασης

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ανέρχεται στο ποσό των €100.000,00#, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α., όπου προβλέπεται.

Η σύμβαση υλοποιείται στο πλαίσιο του έργου με τίτλο «ERASMUS + / ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΑ107-2018)» του Ε.Λ.Κ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Το έργο χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων που υπέχει εν προκειμένω στη θέση Εθνικής Μονάδας Συντονισμού για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+ [ΥΑ 194858/ΙΑ/18.12.2013 ΥΠΑΙΘ απόφαση ανάθεσης της διαχείρισης όλων των δράσεων του Ευρωπαϊκού Προγράμματος ERASMUS+ (ΦΕΚ 3350, Β', 30.12.2013) και την υπ' αριθ. ΥΑ 105131/Η1/01.07.2015 Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ. (ΦΕΚ 1404, Β, 07-07-2015). Κωδικός έργου ΕΛΚΕ 80532.

Το συνολικό ποσό που θα καταβληθεί στον ανάδοχο, εξαρτάται από τον συνολικό αριθμό των μετακινήσεων για τους προορισμούς του ΠΙΝΑΚΑ 1 (παρακάτω) και θα προκύψει σύμφωνα με τις ανάγκες του προγράμματος.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Αντικείμενο της σύμβασης είναι η προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων για μετακινήσεις από το εξωτερικό στο εσωτερικό και αντίστροφα για τις ανάγκες του έργου με τίτλο «ERASMUS + / ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΑ107-2018)» του Ε.Λ.Κ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (CPV: 34980000-0 Ταξιδιωτικά εισιτήρια).

Η πραγματοποίηση μετακινήσεων θα πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της σύμβασης, η οποία ορίζεται από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης έως και την 31/07/2020.

Στον ΠΙΝΑΚΑ 1 παρατίθενται οι προορισμοί και η μέγιστη τιμή μετακίνησης ανά προορισμό, βάσει της χιλιομετρικής απόστασης μεταξύ του ΠΑΔΑ και του συνεργαζόμενου Πανεπιστημίου της αναφερόμενης χώρας προορισμού, όπως ορίζει ο Φορέας χρηματοδότησης.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Ο συνολικός αριθμός των μετακινήσεων για όλους τους προορισμούς και ο συνολικός αριθμός για κάθε προορισμό θα προκύψει σύμφωνα με τις ανάγκες του προγράμματος, σε συνάρτηση με τον διαθέσιμο προϋπολογισμό της σύμβασης.

Σε περίπτωση που προκύψουν ανάγκες του προγράμματος για μετακινήσεις σε διαφορετικούς προορισμούς από αυτούς του ΠΙΝΑΚΑ 1, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, αυτή θα τροποποιηθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4.5 «Τροποποίηση σύμβασης κατά τη διάρκειά της» της παρούσας διακήρυξης.

Η πιστοποίηση της μετακίνησης (παραλαβή των παρεχόμενων υπηρεσιών) θα γίνεται από τον Επιστημονικά Υπεύθυνο του έργου με τίτλο «ERASMUS + / ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΚΑ107-2018)» του Ε.Λ.Κ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, ο οποίος και θα υπογράφει τα ημερολόγια κίνησης των μετακινούμενων.

α/α	Προορισμός	Μέγιστη τιμή ανά μετακίνηση
1.	ALBANIA	180,00 €
2.	ARMENIA	275,00 €
3.	AZERBAIJAN	360,00 €
4.	DOMINICAN REPUBLIC	1.500,00 €
5.	GEORGIA	275,00 €
6.	INDIA	820,00 €
7.	ISRAEL	275,00 €
8.	JAPAN	1.500,00 €
9.	JORDAN	275,00 €
10.	KAZAKHSTAN	530,00 €
11.	KENYA	820,00 €
12.	MALAYSIA	1.500,00 €
13.	MOLDOVA	275,00 €
14.	MONTENEGRO	275,00 €
15.	RUSSIAN FEDERATION_A ⁽¹⁾	275,00 €
16.	RUSSIAN FEDERATION_B ⁽²⁾	360,00 €
17.	RUSSIAN FEDERATIONS ⁽³⁾	530,00 €
18.	RUSSIAN FEDERATION_D ⁽⁴⁾	1.500,00 €
19.	SERBIA	275,00 €
20.	SOUTH AFRICA	820,00 €
21.	SYRIA	275,00 €
22.	TAIWAN	1.500,00 €
23.	TAJIKISTAN	530,00 €
24.	THAILAND	820,00 €
25.	TYNISIA	275,00 €
26.	UKRAINE	275,00 €

Αριθμός απόφασης: 463/2019

27.	USA	1.500,00 €
28.	UZBEKISTAN	530,00 €

(1) για προορισμούς, όπου η χιλιομετρική απόσταση μεταξύ του ΠΑΔΑ και του συνεργαζόμενου Πανεπιστημίου της αναφερόμενης χώρας είναι μεταξύ 500-1999 km.

(2) για προορισμούς, όπου η χιλιομετρική απόσταση μεταξύ του ΠΑΔΑ και του συνεργαζόμενου Πανεπιστημίου της αναφερόμενης χώρας είναι μεταξύ 2000-2999 km.

(3) για προορισμούς, όπου η χιλιομετρική απόσταση μεταξύ του ΠΑΔΑ και του συνεργαζόμενου Πανεπιστημίου της αναφερόμενης χώρας είναι μεταξύ 3000-3999 km.

(4) για προορισμούς, όπου η χιλιομετρική απόσταση μεταξύ του ΠΑΔΑ και του συνεργαζόμενου Πανεπιστημίου της αναφερόμενης χώρας είναι μεγαλύτερη των 8000 km».

21. Επειδή κατά τα παγίως γινόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) της διακήρυξης, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ ΣΤΕ 2137/1993).

22. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο, λόγω της εφαρμοζόμενης στους δημόσιους διαγωνισμούς αρχή της τυπικότητας, όλες οι διατάξεις της Διακήρυξης καθιερώνουν ουσιώδεις όρους, πολλώ, δε, μάλλον όταν τίθενται ρητώς επί ποινή αποκλεισμού ή επί ποινή απαραδέκτου, οπότε τυχόν παραβίαση διατάξεων που αφορούν τον τρόπο υποβολής των προσφορών των διαγωνιζομένων συνεπάγεται το απαραδέκτο αυτών (βλ. Ελ. Συν. VI Τμήμα, Αποφ. 24995, 1949/2009. Πρ. 115, 10/2008, 222/2005, Ζ΄ Κλιμάκιο, Πρ. 116/2012, 1177/2009, ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΡΑΙΚΟΣ, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ έκδοση, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 2017, σελ. 195-197).

23.Επειδή η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 25

Αριθμός απόφασης: 463/2019

και απόφαση *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27).

24. Επειδή, η αρχή του ελεύθερου και αποτελεσματικού ανταγωνισμού συνδέεται κατά το ίδιο ενωσιακό δίκαιο και με την προώθηση συμμετοχής των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ), στις αντίστοιχες διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων (βλ. ενδεικτικά και Αποφάσεις ΑΕΠΠ με αρ. 154, 39/2017), ως μοχλός άσκησης ανταγωνιστικής πίεσης και ως εκ τούτου αύξησης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, με ταυτόχρονο γνώμονα τα ιδιαίτερα κοινωνικά γνωρίσματα και χαρακτήρα της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας, στοιχείο η έμφαση επί του οποίου αποτελεί ειδικότερη εξέλιξη σε σχέση με το προϊσχύσαν αντίστοιχο ενωσιακό πλαίσιο (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1, 50,61, 63,68,74, και ιδίως 78-80, 101, 122 Προοιμίου Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρ. 83 αυτής όπου η συμμετοχή των ΜΜΕ τίθεται ως δείκτης αποτελεσματικής διακυβέρνησης του συστήματος δημοσίων συμβάσεων).

25. Επειδή, η έννοια περί «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» δεν ορίζεται στις διατάξεις του ν. 4412/2016 αλλά ούτε και στο προϊσχύον νομικό πλαίσιο περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, έχει κριθεί ότι το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη σύνθεση της προσφοράς και με τη φύση της επίμαχης παροχής (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, *Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής*, T 570/13, EU:T:2016:40, σκέψη 55 και απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, *European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, T-392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.83). Ειδικότερα, η έννοια περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δύναται να καθορίζεται με αναφορά στην υπό ανάθεση σύμβαση, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνθήκες αυτής, αλλά και στο εάν τα οικονομικά στοιχεία του προσφέροντος την εμφανιζόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά οικονομικού φορέα, αναφερόμενα με συγκεκριμένο και ειδικό τρόπο, πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στην εν λόγω έννοια (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 866/2008 και ΔΕΦΑΘ 217/2013 αναφορικά με την ερμηνεία της οικείας έννοιας υπό το προϊσχύον καθεστώς ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων). Επομένως, αποδεικνύεται ειδικώς και ορισμένως με

Αριθμός απόφασης: 463/2019

την προσκόμιση στοιχείων, μεταξύ άλλων και προσφορών με έκπτωση, σε παρόμοιους διεξαχθέντες διαγωνισμούς (89/2008 Πράξη Ελεγκτικού Συνεδρίου).

26. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί νομολογιακά, αναφορικά με την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει την αξιοπιστία μιας προσφοράς, ότι απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς αυτήν, λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, έχουν ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η αρμόδια επιτροπή αξιολογήσεως να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται [βλ., επ' αυτού, αναφορικά με εννοιολογικά ταυτόσημες διατάξεις με αυτές του άρθρου 69 της Οδηγίας 2014/24 τις αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.85, της 6ης Ιουλίου 2005, TQ3 Travel Solutions Belgium κατά Επιτροπής, T 148/04, EU:T:2005:274, σκέψεις 49 και 50 της 11ης Μαΐου 2010, PC Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T 121/08, EU:T:2010:183, σκέψη 72 της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Resources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T 422/11, EU:T:2014:927, σκέψη 57, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, European Dynamics Luxembourg και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T 698/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:476, σκέψη 59].

Τέτοιες αμφιβολίες μπορεί να υφίστανται, μεταξύ άλλων, εάν προκύπτει αβεβαιότητα ως προς, αφενός, το κατά πόσον ορισμένη προσφορά τηρεί τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας ή των πωλήσεων επί ζημία, και, αφετέρου, το κατά πόσον στην προσφερόμενη τιμή ενσωματώνονται όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από

Αριθμός απόφασης: 463/2019

τις τεχνικές πτυχές της προσφοράς (απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2015, Secolux κατά Επιτροπής, T 90/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:772, σκέψη 62). Από τα ανωτέρω, συνάγεται ότι η εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχει περίπτωση υπερβολικά χαμηλής προσφοράς διενεργείται σε δύο στάδια.

Σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» ασυνήθιστα χαμηλές. Η χρήση του ρήματος «φαίνονται» σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Ως εκ τούτου, δεν επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή η υποχρέωση να προβεί αυτεπαγγέλτως σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Δηλαδή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει μόνο να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Αν δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη στις υποβληθείσες προσφορές και αυτές δεν φαίνονται συνεπώς ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή δύναται να συνεχίσει την αξιολόγησή τους και τη διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως. Αντιθέτως, αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία στην αναθέτουσα αρχή ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλή, τότε αυτή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Όταν προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει στη συνέχεια να εκτιμήσει τις δοθείσες εξηγήσεις και να κρίνει αν η συγκεκριμένη προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, οπότε υποχρεούται να την απορρίψει (βλ. σχετικά απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.86-89).

Αριθμός απόφασης: 463/2019

27. Επειδή, το ΔΕΕ επεσήμανε με σαφήνεια ότι εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή πρώτον, να εντοπίσει τις ύποπτες προσφορές, δεύτερον, να παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αποδείξουν τη σοβαρότητα των προσφορών τους, ζητώντας τους τις διευκρινίσεις που η αναθέτουσα αρχή κρίνει σκόπιμες, τρίτον, να εκτιμήσει τη λυσιτέλεια των εξηγήσεων που παρείχαν οι ενδιαφερόμενοι και, τέταρτον, να αποφασίσει σχετικά με το αν θα δεχθεί ή αν θα απορρίψει τις προαναφερθείσες προσφορές. [βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-285/99 και C-286/99, Lombardini και Mantovani (2001) Συλλογή I-9233 σκ.55].

28. Επειδή, η δικαιολόγηση αυτής της δυνατότητας εκτίμησης των αναθετουσών αρχών δεν συνεπάγεται την απεριόριστη άσκηση διακριτικής ευχέρειας κατά την εκτίμηση αλλά και την ενδεχόμενη απόρριψη των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και οι αποφάσεις τους θα πρέπει να καθοδηγούνται από τις γενικές αρχές των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και της ΣΛΕΕ και να τηρούν τις γενικές αρχές δικαίου και ιδίως την αρχή της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης. Ειδικότερα, στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 18 «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων» του ν. 4412/2016 (ομοίως άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να καθοδηγούνται και από την αρχή απαγόρευσης των διακρίσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού. Εξάλλου, ακόμη και ελλείψει χαρακτηριστικών που δημιουργούν διακρίσεις, η αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού μπορεί να επιβάλει πρόσθετους περιορισμούς στην ικανότητα της αναθέτουσας αρχής να δέχεται ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, εμποδίζοντάς την να το πράξει εάν η αποδοχή της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δημιουργεί ή ενισχύει στρέβλωση του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά (βλ. Dr Albert Sanchez Graells -Rejection of abnormally low and non-compliant tenders in EU public procurement: A comparative view on selected jurisdictions).

29. Επειδή, από τις οικείες διατάξεις, συνάγεται ότι η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δύναται να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να πλήξει την επί ίσοις όροις συμμετοχή των ενδιαφερομένων στους διαγωνισμούς για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, αφού με τη μεθόδευση αυτή οι λοιποί υποψήφιοι αποκλείονται κατά το στάδιο αξιολόγησης των οικονομικών προσφορών και η διαδικασία αποβαίνει υπέρ του

Αριθμός απόφασης: 463/2019

διαγωνιζομένου εκείνου που προσφέρει τις υπηρεσίες του αντί αδικαιολόγητα χαμηλού, σε σχέση με τα κρατούντα στην αγορά, τιμήματος. Περαιτέρω, η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς -ως τέτοιας προφανώς νοουμένης και της οικονομικής προσφοράς που αν και φαίνεται ότι καλύπτει το κόστος παροχής των ζητούμενων υπηρεσιών δεν καταλείπει εύλογο εργολαβικό κέρδος, δηλαδή, χρηματικό όφελος τέτοιας έκτασης που να δικαιολογεί τη συμμετοχή στη διαδικασία του διαγωνισμού- διακινδυνεύει και το δημόσιο συμφέρον, στο μέτρο που ο ανάδοχος ενδέχεται, κατά λογική ακολουθία, να επιχειρήσει κατά την εκτέλεση της σύμβασης να καλύψει τη ζημία που υφίσταται, εξαιτίας του αδικαιολόγητα χαμηλού τιμήματος, σε βάρος της ποιότητας ή και της ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (βλ. πράξη 240/2007 VI Τμ. Ε.Σ.). [βλ. σχετικά S. Arrowsmith, *The Law of Public and Utilities Procurement*, (2005,) σελ. 532- 534; P Trepte, *Regulating Procurement. Understanding the Ends and Means of Public Procurement Regulation*, (Oxford, Oxford University Press, 2004,) σελ.165-166 and 197; και P Trepte, *Public Procurement in the EU: A Practitioner's Guide*, 2η έκδοση, (Oxford, Oxford University Press, 2007, σελ.474, και AR Engel, *Managing Risky Bids, Handbook of Procurement* (Cambridge, Cambridge University Press, 2006, σελ.322, 326].

30.Επειδή, συνοψίζοντας, προς αποτροπή των δυσμενών αυτών συνεπειών, καθιερώνεται διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής στον εντοπισμό των προσφορών οι οποίες εμφανίζονται ως ασυνήθιστα χαμηλές, εκτός εάν κάποιος διαγωνιζόμενος προβάλει ενώπιον αυτής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής υπερβολικά χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, οπότε γεννάται υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει με σαφή, ειδική και επαρκή αιτιολογία επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών, αφού προηγουμένως ζητήσει σχετικές διευκρινίσεις από το διαγωνιζόμενο που φέρεται ότι έχει υποβάλει την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά (βλ. ΣτΕ 4249/2010, 3546/2009, ΕπΑνΣτΕ 295/2011, 1260, 41/2010, 815, 747, 127/2009, 1079, 1069/2009, 866, 187, 45/2008, ΔΕφΑΘ (ακυρωτικό) 1528/2014, και Ε.Σ. VI Τμ. 70/2012, 3202, 2235, 2234, 2232, 2090, 584/2011, 3678, 3355, 3134/2009).

31. Επειδή, ειδικότερα, προτού οι αναθέτουσες αρχές απορρίψουν μία προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, ζητούν εγγράφως λεπτομέρειες σχετικά με

Αριθμός απόφασης: 463/2019

τα συστατικά στοιχεία των προσφορών που κρίνονται χρήσιμα για την εκτίμηση ή την εξακρίβωση της προφανούς ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς (βλ. C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου).

32. Επειδή, η αιτιολογία είναι, γενικά, η αναφορά των κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν την έκδοση της διοικητικής πράξης και της ερμηνείας τους, της διαπίστωσης ότι συντρέχουν οι πραγματικές και νομικές καταστάσεις ενόψει των οποίων επιβάλλεται ή επιτρέπεται η έκδοση της πράξης κατ' εφαρμογή των κανόνων αυτών, τη διαπίστωση της συνδρομής και την εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών, καθώς και των σκέψεων του διοικητικού οργάνου που οδήγησαν στην έκδοση ή την άρνηση της έκδοσης της διοικητικής πράξης (βλ. σχετικά <https://www.prevedourou.gr>). Σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το οποίο συμπυκνώνει στη διατύπωσή του την προϋπάρχουσα, μακρά νομολογιακή παράδοση σχετικά με το ζήτημα, η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική και επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου. Η αιτιολογία είναι σαφής όταν καταγράφονται με διαυγή τρόπο οι σκέψεις του διοικητικού οργάνου, με τη χρήση των κατάλληλων διατυπώσεων επί τη βάση των κανόνων της νεοελληνικής γλώσσας σε επίπεδο γραμματικής και συντακτικού (λεκτική λειτουργία). Στη διοικητική πράξη πρέπει να γίνεται μνεία συγκεκριμένων στοιχείων που στηρίζουν το συμπέρασμά της (ορισμένος χαρακτήρα της αιτιολογίας, ΣτΕ 3692/2001, 4223/2000). Δεν πρέπει να περιορίζεται στην επανάληψη στερεότυπων εκφράσεων που προέρχονται από τον νόμο που διέπει την υπόθεση (ΣτΕ 2584/2001) ούτε να στηρίζεται σε αντιφατικά στοιχεία (ΣτΕ 941/1989, Ολ 3158/1976). Η αιτιολογία είναι ειδική όταν δεν είναι γενική και αόριστη, όταν, δηλαδή, όλα τα στοιχεία της αναφέρονται στη συγκεκριμένη περίπτωση που ρυθμίζεται με την πράξη. Πρόσθετα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ειδικότητας σε σχέση με τη σαφήνεια εντοπίζονται όταν ανακύπτει η ανάγκη να διατυπώσει το διοικητικό όργανο πρόσθετες σκέψεις. Επομένως, στοιχεία της αιτιολογίας αποτελούν το νόμιμο έρεισμα της πράξης, δηλαδή, η αναφορά των απρόσωπων κανόνων δικαίου που προβλέπουν την έκδοσή της, η τυχόν ερμηνεία τους, οι νόμιμες προϋποθέσεις που έχουν διαπιστωθεί, η ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών καταστάσεων, ο τυχόν απαιτούμενος νομικός χαρακτηρισμός τους καθώς και τα κριτήρια και οι σκέψεις του διοικητικού οργάνου σχετικά με την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας. Μόνο

Αριθμός απόφασης: 463/2019

στην περίπτωση διαπίστωσης έλλειψης των ως άνω στοιχείων, η προσβαλλόμενη απόφαση θα ήταν αναιτιολόγητη ή δεν θα είχε νόμιμη αιτιολογία (βλ. Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμ. 2, 13η έκδ., ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, αριθμ. 516-518). Πράξη, δε, που δεν έχει εξετάσει ουσιώδη ισχυρισμό που υποβλήθηκε είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη (ΣΤΕ 2418/1976, 1061/1981). Σε κάθε περίπτωση, με την αιτιολογία η Διοίκηση αποδεικνύει ότι είναι αμερόληπτη και χρηστή και ότι τηρεί την αρχή της νομιμότητας ενώ παράλληλα παρέχεται στους μεν ενδιαφερομένους η δυνατότητα να ασκήσουν τα δικαιώματά τους, στον δε δικαστή να ασκήσει τον δικαστικό έλεγχο, συμβάλλοντας στη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2011, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά ΕΤΕπ, Τ 461/08, ΕΥ:Τ:2011:494, σκέψη 122, και αποφάσεις της 25ης Φεβρουαρίου 2003, Strabag Benelux κατά Συμβουλίου, Τ 183/00, ΕΥ:Τ:2003:36, σκέψη 55, της 24ης Απριλίου 2013, Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, Τ 32/08, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2013:213, σκέψη 37, και της 28ης Ιουνίου 2016, AF Steelcase κατά ΕUIPO, Τ 652/14, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2016:370, σκέψη 43).

33. Επειδή, επομένως, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτιολογήσει πλήρως και ειδικώς την απόφασή της, βασιζόμενη στην φερεγγυότητα της προσφοράς και στην ανάπτυξη ανταγωνισμού. Η αιτιολόγηση πρέπει να προσδιορίζει συγκεκριμένα τα σημεία που κρίνει ανεπαρκή ή ανακριβή. Αν παρά τις εξηγήσεις που παρέχει ο διαγωνιζόμενος, η προσφορά εγκυμονεί κινδύνους για την μη εκτέλεση της σύμβασης, πρέπει να απορριφθεί, (βλ. Δ. Ράικος ο.π. σελ. 867). Το τελικό βάρος δικαιολόγησης της αδικαιολόγητα χαμηλής προσφοράς το φέρει ο προσφέρων διότι τα στοιχεία αυτά συνδέονται με την επιχειρηματική του πολιτική και βρίσκονται στην δική του σφαίρα επιρροής. Συναφώς, έχει κριθεί ότι προκειμένου να θεωρηθεί πλήρης η αιτιολόγηση *«πρέπει να ενσωματώνονται σε αυτή όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις τεχνικές πτυχές της προσφοράς»* (βλ ΑΕΠΠ 336/2018, σκ 38).

34. Επειδή, κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι πράξεις διακριτικής ευχέρειας υπάγονται στην κατηγορία των φύσει αιτιολογητέων πράξεων, δηλαδή εκείνων των οποίων ο έλεγχος είναι αδύνατος ή ατελής χωρίς την αναφορά των λόγων που τις στήριξαν [βλ.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

συναφώς Π. Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004, αρ. περ. 642 Β , Καψάλη, «Η αιτιολογία ως ουσιώδης τύπος των ατομικών διοικητικών πράξεων: μια υποβαθμισμένη διαδικαστική εγγύηση», *ΕφημΔΔ* 4/2010, σελ. 568 (σελ. 571 επ.). Ο, δε, επί της αιτιολογίας έλεγχος συνιστά γνήσιο έλεγχο της διακριτικής εξουσίας και «*η δειξή του ελέγχου εντός της ουσιαστικής ορθότητας της αιτιολογίας και, επομένως, του πορίσματος που προέκυψε από την άσκηση της διακριτικής εξουσίας, δεν σημαίνει έλεγχο της σκοπιμότητας αυτού, αλλά αναζήτηση της ενδεχόμενης ασυμφωνίας αυτού προς τα άκρα όρια της διακριτικής εξουσίας*» (βλ. Μ. Στασινόπουλο, *Δίκαιον των Διοικητικών Πράξεων*, Αθήνα, 1982, σελ. 341 και σελ. 381).

35. Επειδή ο προσδιορισμός των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας καθορίζεται: α) από το λογικό, κατά την κοινή πείρα και αντίληψη, περιεχόμενο της αόριστης αξιολογικής έννοιας σε συνδυασμό με την ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της συγκεκριμένης περίπτωσης σε συνδυασμό προς τον επιδιωκόμενο από τον κανόνα αυτό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, β) από την ισότητα κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας, δηλαδή, την ίση κρίση ομοειδών νομικών και πραγματικών καταστάσεων γ) από την αρχή της χρηστής διοίκησης και δ) από την αρχή της αναλογικότητας ή της αναλογίας, σύμφωνα με την οποία το επαχθές μέτρο που επιβάλλεται στον διοικούμενο με τη διοικητική πράξη πρέπει να είναι αναγκαίο, πρόσφορο και ανάλογο προς το εξυπηρετούμενο δημόσιο συμφέρον ή ιδιωτικό προστατευόμενο συμφέρον στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο νόμος (βλ. Ε. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμ. 2, 13η έκδ., 2010, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, αριθμ. 514).

36. Επειδή, η αρχή της αναλογικότητας, αποτελεί γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου, σύμφωνα με την οποία, κάθε επιλεγόμενο μέτρο πρέπει να είναι συγχρόνως αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. (ΔΕΕ, Απόφαση της 22.10.2015, Υπόθεση C-425/14, Impresa Edilux Srl, σκέψη 29, ΔΕΕ, Απόφαση της 16.12.2008, Υπόθεση C213/07, Μηχανική Α.Ε, σκέψη 49, ΔΕΕ, Απόφαση της 23.12.2009, Υπόθεση C-376/08, Serrantoni και Consorzio stabile edili, σκέψη 33, ΔΕΕ, Απόφαση της 19.05.2009, Υπόθεση C-538/07, Assitur, σκέψεις 21 και 23, ΔΕΕ,

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Απόφαση της 14.12.2004, Υπόθεση C-210/03, Swedish Match, σκέψη 47, ΔΕΕ Απόφαση της 11.07.2002, Υπόθεση C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, σκέψη 59 κλπ).

37. Επειδή, η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να καλέσει τον προσφέροντα του οποίου η προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή να παρέχει τις αναγκαίες διευκρινίσεις αποσκοπεί στην εγκαθίδρυση και διεξαγωγή ενός πραγματικού διαλόγου μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του υποψηφίου αναδόχου, προκειμένου η αρχή να αξιολογήσει τις οικονομικές προσφορές από την άποψη της «ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς» και να διαπιστώσει, εκφέροντας ασφαλή κρίση, με βάση τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, αν το προσφερόμενο τίμημα επαρκεί για την προσήκουσα εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου της συμβάσεως, όπως αυτό οριοθετείται από τις ειδικότερες προβλέψεις της διακηρύξεως, καταλείποντας στον ανάδοχο και κάποιο περιθώριο κέρδους (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 290/2017, 83/2017, 197/2015).

38. Επειδή, εφόσον τα προσδιοριστικά στοιχεία που επιδρούν στη διαμόρφωση του ύψους του εργολαβικού κέρδους δεν ορίζονται στο οικείο νομοθετικό πλαίσιο, ο καθορισμός του ανάγεται στην ευχέρεια του κάθε διαγωνιζόμενου να οργανώνει κατά τρόπο θεμιτό την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, σχετίζεται δε με τη δυναμικότητα της επιχείρησής του, το βάρος του επιχειρηματικού του κινδύνου και τις επιχειρηματικές προσδοκίες του κατά τον κρίσιμο, κατά περίπτωση, χρόνο. (βλ. ΔΕφΑθ 86/2019, ΔΕφΑθ 312/2015, 795/2012 και ΕΑ ΣτΕ 105/2015, 263/2011, 139/2011). Η αναθέτουσα αρχή θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν της την τρέχουσα περίοδο δημοσιονομικής κρίσης αλλά και το ότι το εργοδοτικό όφελος δεν είναι πάντα δυνατόν να αποτιμηθεί χρηματικά μέσα στα στενά όρια μιας οικονομικής προσφοράς (ΔΕφΑθ 873/2012).

39. Επειδή, οι οικείες διατάξεις δεν ορίζουν την έννοια της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς και, κατά μείζονα λόγο, δεν καθορίζουν τον τρόπο υπολογισμού του κατωφλίου της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, ο οποίος πάντως (τρόπος υπολογισμού), για λόγους διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων, πρέπει να είναι αντικειμενικός και να μην εισάγει δυσμενείς διακρίσεις (πρβλ. απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2001, C-285/99 και C-286/99 *Impresa Lombardini SpA - Impresa Generale di Costruzioni και*

Αριθμός απόφασης: 463/2019

Impresa Ing. Mantovani SpA, σκέψεις 67-69). Συνεπώς, για την αξιολόγηση και τη λήψη απόφασης για το χαρακτηρισμό μίας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής πρέπει να τίθενται από την αναθέτουσα αρχή αντικειμενικά κριτήρια, όπως, μεταξύ άλλων, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, ο ανταγωνισμός που αναπτύχθηκε και η διαφορά της τιμής της χαμηλότερης προσφοράς από τις άλλες προσφορές και από το μέσο όρο των προσφορών, αλλά και προσφορές που υποβάλλονται στο πλαίσιο παρεμφερών διαγωνισμών, καθώς και τα διδάγματα της κοινής πείρας.

40. Επειδή η αρχή της χρηστής διοίκησης επιβάλλει στα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί, ώστε κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων να αποφεύγονται οι ανεπιεικείς και απλώς δογματικές ερμηνευτικές εκδοχές και να επιδιώκεται η προσαρμογή των κανόνων δικαίου προς τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις (Ε. Π. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 96).

41. Επειδή, με τον μοναδικό λόγο της προσφυγής της η προσφεύγουσα αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης για το λόγο ότι η αναθέτουσα αρχή καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής της ευχέρειας δεν έκρινε ως ασυνήθιστα χαμηλή την οικονομική προσφορά της προσφεύγουσας και δεν την κάλεσε συνακόλουθα να παράσχει επαρκή τεκμηρίωση επ' αυτής. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα θεμελιώνει τους ισχυρισμούς της στο γεγονός ότι η οικονομική προσφορά της προσφεύγουσας υπολείπεται κατά πολύ της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, αλλά και της δικής της προσφοράς κατά ποσοστό 31,5%. Επίσης, ότι οι επιμέρους τιμές ανά προορισμό της προσφοράς της παρεμβαίνουσας υπολείπονται κατά πολύ των αντίστοιχων τιμών της δικής της οικονομικής προσφοράς καθώς και των χαμηλότερων τιμών για τους επίμαχους προορισμούς, όπως αυτές τις προσδιορίζει βάσει έρευνάς της σε επίσημες διαδικτυακές πλατφόρμες αναζήτησης αεροπορικών εισιτηρίων.

42. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή, δεν υπέβαλε απόψεις επί της υπό εξέταση προσφυγής.

43. Επειδή, η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται ότι η οικονομική της προσφορά δεν είναι σε καμία περίπτωση ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς δεν απέχει πολύ από την προσφορά της προσφεύγουσας, αλλά είναι απλά

Αριθμός απόφασης: 463/2019

οικονομικότερη, διότι λαμβάνει μεγάλες εκπτώσεις από τις αεροπορικές εταιρείες δεδομένης της πολυετούς και συνεχούς δραστηριοποίησης της στο χώρο έκδοσης αεροπορικών εισιτηρίων, οι οποίες εκπτώσεις δεν μπορούν να εφαρμοσθούν στα προσφερόμενα από ηλεκτρονικές πλατφόρμες του διαδικτύου αεροπορικά εισιτήρια, τις τιμές των οποίων επικαλείται η προσφεύγουσα προκειμένου να θεμελιώσει το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς της. Περαιτέρω, διότι έχει εκτελέσει το αντίστοιχο έργο πολλάκις κατά το παρελθόν χωρίς ποτέ να προκύψει οποιοδήποτε πρόβλημα. Επίσης, αντικρούει τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, επισημαίνοντας ότι η προσφορά της προσφεύγουσας είναι υψηλότερη, διότι αποφάσισε κατά την κατάρτιση της οικονομικής της προσφοράς να καρπωθεί η ίδια τις χορηγούμενες εκ των αεροπορικών εταιρειών εκπτώσεις. Επιπλέον, επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα παραλείπει να παραθέσει τους προορισμούς στους οποίους η παρεμβαίνουσα κατέθεσε χαμηλότερη ή ίση προσφορά σε σχέση με αυτή της προσφεύγουσας.

44. Επειδή σύμφωνα με τον όρο 3.1.2 της διακήρυξης, το οποίο παραπέμπει στην εφαρμογή του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, η οικονομική προσφορά που κρίνεται ασυνήθιστα χαμηλή απορρίπτεται.

45. Επειδή, κατά την πάγια νομολογία επί του προϋσχύοντος νομικού πλαισίου, σε περίπτωση που διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής υπερβολικά χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, γεννάται υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει με πλήρη, ειδική και σαφή αιτιολογία επί αυτών, αφού ζητήσει διευκρινίσεις από τον διαγωνιζόμενο που φέρεται να έχει υποβάλει την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Ειδικότερα, υπό το προϋσχύον νομικό καθεστώς, οι ως άνω αιτιάσεις του διαγωνιζόμενου ενώπιον της αναθέτουσας αρχής μπορούσαν να προβληθούν και με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής (βλ. ΑΕΠΠ 336/2018). Εφεξής, σύμφωνα με το Βιβλίο IV του Ν.4412/2016, στον επίδικο διαγωνισμό, η προδικαστική προσφυγή ασκείται ενώπιον της ΑΕΠΠ και όχι ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Επομένως, οι εν λόγω αιτιάσεις της προσφεύγουσας θα ηδύναντο να διατυπωθούν με κάποιο υπόμνημα ή επιστολή απευθυνόμενο στην αναθέτουσα αρχή, πριν την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής, γεγονός όμως το οποίο, εν προκειμένω, δεν έλαβε χώρα, με αποτέλεσμα η

Αριθμός απόφασης: 463/2019

προσφεύγουσα να διατυπώνει το πρώτον τις αιτιάσεις της ως προς το ασυνήθιστα χαμηλό της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας στην υπό εξέταση προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ.

46. Επειδή, κατά το άρθρο 88 του Ν.4412/2016, σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» υπερβολικά χαμηλές, ήτοι να προβεί σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι υπερβολικά χαμηλές. Αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι υπερβολικά χαμηλή, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι υπερβολικά χαμηλή. Όταν προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι υπερβολικά χαμηλή και, στη συνέχεια, οφείλει να εκτιμήσει τις δοθείσες εξηγήσεις και να κρίνει αν η συγκεκριμένη προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή, οπότε υποχρεούται να την απορρίψει. Η άσκηση, δε, της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής για τον εντοπισμό των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών ελέγχεται ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων της.

47. Επειδή, αντικείμενο της σύμβασης αποτελεί η προμήθεια αεροπορικών εισιτηρίων για μετακινήσεις από το εξωτερικό στο εσωτερικό και αντίστροφα. Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ανέρχεται στα 100.000 ευρώ συμπεριλαμβανόμενου ΦΠΑ, όπου απαιτείται. Ωστόσο το ποσό αυτό συνίσταται στο ανώτερο όριο ποσού που μπορεί να λάβει ο ανάδοχος κατά την εκτέλεση της σύμβασης και μέχρι τη λήξη αυτής, ανάλογα με τον αριθμό των εισιτηρίων που θα απαιτηθούν και συνεπώς θα προμηθεύσει στην αναθέτουσα αρχή. Ειδικότερα, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι της διακήρυξης, για την κατάρτιση της οικονομικής προσφοράς, οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να προσφέρουν συγκεκριμένη τιμή ανά μετακίνηση και ανά προορισμό, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μέγιστη τιμή ανά μετακίνηση και ανά προορισμό του Παραρτήματος Ι. Το άθροισμα, δε, των τιμών της προσφοράς ανά μετακίνηση και ανά προορισμό αποτελεί το σύνολο της οικονομικής προσφοράς, βάσει του οποίου διαμορφώνεται η σειρά

Αριθμός απόφασης: 463/2019

μειοδοσίας. Ειδικότερα, η μέγιστη τιμή ανά μετακίνηση για κάθε προορισμό ορίζεται ως εξής από το Παράρτημα Ι της διακήρυξης:

α/α	Προορισμός	Μέγιστη τιμή ανά μετακίνηση
1.	ALBANIA	180,00 €
2.	ARMENIA	275,00 €
3.	AZERBAIJAN	360,00 €
4.	DOMINICAN REPUBLIC	1.500,00 €
5.	GEORGIA	275,00 €
6.	INDIA	820,00 €
7.	ISRAEL	275,00 €
8.	JAPAN	1.500,00 €
9.	JORDAN	275,00 €
10.	KAZAKHSTAN	530,00 €
11.	KENYA	820,00 €
12.	MALAYSIA	1.500,00 €
13.	MOLDOVA	275,00 €
14.	MONTENEGRO	275,00 €
15.	RUSSIAN FEDERATION_A ⁽¹⁾	275,00 €
16.	RUSSIAN FEDERATION_B ⁽²⁾	360,00 €
17.	RUSSIAN FEDERATIONS ⁽³⁾	530,00 €
18.	RUSSIAN FEDERATION_D ⁽⁴⁾	1.500,00 €
19.	SERBIA	275,00 €
20.	SOUTH AFRICA	820,00 €
21.	SYRIA	275,00 €
22.	TAIWAN	1.500,00 €
23.	TAJIKISTAN	530,00 €
24.	THAILAND	820,00 €
25.	TYNISIA	275,00 €
26.	UKRAINE	275,00 €
27.	USA	1.500,00 €
28.	UZBEKISTAN	530,00 €

Συνεπώς, συνάγεται ότι το μέγιστο συνολικά δυνατό ποσό παραδεκτής οικονομικής προσφοράς αποτελεί το άθροισμα των ανωτέρω μέγιστων τιμών ανά προορισμό, ήτοι το συνολικό ποσό των 18.325 ευρώ. Ως εκ τούτου, δέον, όπως επισημανθεί ότι, παρά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, δεν δύναται να προκύψουν ενδείξεις ασυνήθιστα χαμηλούς προσφοράς επί της βάσης της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (100.000 ευρώ), καθώς όπως προαναφέρθηκε το ποσό αυτό δεν συνιστά το μέγιστο δυνατό συνολικό ποσό παραδεκτής οικονομικής προσφοράς.

48. Επειδή, η παρεμβαίνουσα υπέβαλε την παρακάτω οικονομική προσφορά:

Αριθμός απόφασης: 463/2019

α/α	Προορισμός	Μέγιστη τιμή ανά μετακίνηση
1.	ALBANIA	180,00
2.	ARMENIA	50,00
3.	AZERBAIJAN	100,00
4.	DOMINICAN REPUBLIC	1.500,00
5.	GEORGIA	275,00
6.	INDIA	200,00
7.	ISRAEL	80,00
8.	JAPAN	200,00
9.	JORDAN	275,00
10.	KAZAKHSTAN	100,00
11.	KENYA	200,00
12.	MALAYSIA	400,00
13.	MOLDOVA	90,00
14.	MONTENEGRO	80,00
15.	RUSSIAN FEDERATION_A ⁽¹⁾	90,00
16.	RUSSIAN FEDERATION_B ⁽²⁾	360,00
17.	RUSSIAN FEDERATIONS ⁽³⁾	200,00
18.	RUSSIAN FEDERATION_D ⁽⁴⁾	200,00
19.	SERBIA	50,00
20.	SOUTH AFRICA	200,00
21.	SYRIA	50,00
22.	TAIWAN	200,00
23.	TAJIKISTAN	200,00
24.	THAILAND	820,00
25.	TYNISIA	100,00
26.	UKRAINE	90,00
27.	USA	200,00
28.	UZBEKISTAN	530,00
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	7.020

49. Επειδή, στην εν λόγω διαγωνιστική διαδικασία υπέβαλαν προσφορά επίσης, η προσφεύγουσα προσφέροντας συνολικά το ποσό των 10.240 ευρώ, καθώς και η εταιρεία με την επωνυμία προσφέροντας το ποσό των 17.977 ευρώ. Εκ της συνδυαστικής επισκόπησης των οικονομικών προσφορών προκύπτει καταρχάς ότι η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας υπολείπεται σημαντικά των έτερων δύο προσφορών και ειδικότερα κατά ποσοστό 33,44% από την οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας και κατά ποσοστό 60,9% % από την οικονομική προσφορά της «.....».

50. Επειδή, περαιτέρω το συνολικό προσφερθέν τίμημα της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας (7.020 ευρώ) υπολείπεται

Αριθμός απόφασης: 463/2019

σημαντικά σε σχέση με την ανώτατη παραδεκτή οικονομική προσφορά (18.325 ευρώ) κατά ποσοστό 61,69%, ενώ υπολείπεται έτι περαιτέρω, και εκ των άλλων δύο προσφορών που έχουν υποβληθεί στον εν θέματι διαγωνισμό κατά 33,44% και 60,9%. Επιπλέον, αντίστοιχες σημαντικές αποκλίσεις παρουσιάζονται και στην πλειονότητα των προορισμών αναφορικά με την τιμή ανά προορισμό και ανά μετακίνηση, όπως σημειώνεται στον παρακάτω Πίνακα:

α/α	Προορισμός	Τιμή ανά μετακίνηση, που προσφέρεται από την παρεμβαίνουσα	Μέγιστη δυνατή τιμή ανά μετακίνηση Βάσει του Παραρτήματος Ι	Απόκλιση
1.	ALBANIA	180,00	180,00 €	0%
2.	ARMENIA	50,00	275,00 €	81,81%
3.	AZERBAIJAN	100,00	360,00 €	72,22%
4.	DOMINICAN REPUBLIC	1.500,00	1.500,00 €	0%
5.	GEORGIA	275,00	275,00 €	0%
6.	INDIA	200,00	820,00 €	75,6%
7.	ISRAEL	80,00	275,00 €	70,9%
8.	JAPAN	200,00	1.500,00 €	86,6%
9.	JORDAN	275,00	275,00 €	0%
10.	KAZAKHSTAN	100,00	530,00 €	81,13%
11.	KENYA	200,00	820,00 €	75,60%
12.	MALAYSIA	400,00	1.500,00 €	73,33%
13.	MOLDOVA	90,00	275,00 €	67,27%
14.	MONTENEGRO	80,00	275,00 €	70,90%
15.	RUSSIAN FEDERATION_A ⁽¹⁾	90,00	275,00 €	67,27%
16.	RUSSIAN FEDERATION_B ⁽²⁾	360,00	360,00 €	0%
17.	RUSSIAN FEDERATIONS ⁽³⁾	200,00	530,00 €	62,26%
18.	RUSSIAN FEDERATION_D ⁽⁴⁾	200,00	1.500,00 €	86,6%
19.	SERBIA	50,00	275,00 €	81,81%
20.	SOUTH AFRICA	200,00	820,00 €	75,6%
21.	SYRIA	50,00	275,00 €	81,81%
22.	TAIWAN	200,00	1.500,00 €	86,6% ⁰
23.	TAJIKISTAN	200,00	530,00 €	62,26%
24.	THAILAND	820,00	820,00 €	0%
25.	TYNISIA	100,00	275,00 €	63,63%
26.	UKRAINE	90,00	275,00 €	67,27%
27.	USA	200,00	1.500,00 €	86,6%
28.	UZBEKISTAN	530,00	530,00 €	0%
	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	7.020	18.325	

Συνεπώς προκύπτει σαφώς ότι για έξι προορισμούς η προσφερόμενη τιμή εκ μέρους της προσφεύγουσας παρουσιάζει απόκλιση τουλάχιστον 60% από την ενδεικτική μέγιστη δυνατή τιμή του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης,

Αριθμός απόφασης: 463/2019

για επτά προορισμούς η απόκλιση αυτή είναι τουλάχιστον 70%, ενώ για οκτώ περιορισμούς ξεπερνά το 80%. Συνεπώς, οι τιμές που προσφέρονται ανά μετακίνηση και ανά προορισμό από την παρεμβαίνουσα παρουσιάζουν σημαντική αριθμητική απόκλιση σε σχέση με την ενδεικτική μέγιστη τιμή του προϋπολογισμού της σύμβασης. Περαιτέρω, οι αποκλίσεις αυτές, που ξεπερνούν το 60% και φτάνουν έως το 86,6%, δεν αφορούν έναν περιορισμένο αριθμό προορισμών, αλλά σχεδόν το σύνολο αυτών, ήτοι τους εικοσιένα από συνολικά είκοσι οκτώ προορισμούς. Δέον, όπως επισημανθεί, ότι η αναφορά τιμών, εκ μέρους της προσφεύγουσας, από ηλεκτρονικές μηχανές αναζήτησης αεροπορικών εισιτηρίων, προκειμένου να θεμελιώσει το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς της παρεμβαίνουσας προβάλλεται απαραδέκτως και τούτο διότι η ΑΕΠΠ δεν δύναται να κρίνει το πρώτον αν αυτές αρκούν προκειμένου να υποστηρίξουν το βάσιμο των ισχυρισμών της προσφεύγουσας περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, χωρίς η αναθέτουσα αρχή να έχει προηγουμένως εξετάσει και αποφανθεί επί των ισχυρισμών αυτών ως όφειλε. Ομοίως, η ΑΕΠΠ δεν δύναται να εξετάσει το πρώτον τους ισχυρισμούς της παρεμβαίνουσας με τους οποίους επιχειρεί να αντικρούσει τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας χωρίς προηγουμένως να έχει κρίνει επί αυτών η αναθέτουσα αρχή και, για το λόγο αυτό, πρέπει επίσης να απορριφθούν ως απαραδέκτως προβαλλόμενοι.

51. Επειδή, το ασυνήθιστα χαμηλό μίας προσφοράς εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή σε συνάρτηση με τη σύνθεση της προσφοράς, με τη φύση της επίμαχης παροχής, αλλά και σε σχέση με τις έτερες υποβληθείσες οικονομικές προσφορές, αφετέρου δε, όπως αναλύθηκε παραπάνω, με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή της η προσφεύγουσα επικαλείται σημαντικές αποκλίσεις στην οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας, σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης και τον προϋπολογισμό της, αλλά και σε σχέση με τις έτερες υποβληθείσες προσφορές, για τις οποίες η αναθέτουσα αρχή δεν τοποθετήθηκε με τις απόψεις της καθώς δεν απέστειλε, εν προκειμένω, απόψεις, οι οποίες θα μπορούσαν να εκληφθούν και ως συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης. Περαιτέρω, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να κρίνει αν το ποσό της προσφοράς των συνδιαγωνιζομένων εταιρειών είναι ή όχι

Αριθμός απόφασης: 463/2019

ασυνήθιστα χαμηλό, ωστόσο η άσκηση της εν λόγω ευχέρειας κρίνεται από την ΑΕΠΠ ως προς τα ακραία όριά της.

52. Επειδή με την υπό εξέταση προσφυγή η προσφεύγουσα επικαλείται διαφορές οι οποίες, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής, είναι ικανές να προκαλέσουν υποψίες ώστε η αναθέτουσα αρχή να ζητήσει διευκρινίσεις από την παρεμβαίνουσα προκειμένου να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους η προσφορά της δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή και, εκτιμώντας τις εξηγήσεις της, να αποφανθεί αναλόγως. Εξάλλου, σύμφωνα με τα ως άνω διαλαμβανόμενα, σε περίπτωση που διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής υπερβολικά χαμηλής προσφοράς εκ μέρους έτερου διαγωνιζομένου, γεννάται υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει με πλήρη, ειδική και σαφή αιτιολογία επί αυτών, αφού ζητήσει διευκρινίσεις από τον διαγωνιζόμενο που φέρεται να έχει υποβάλει την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά.

53. Επειδή, συνακόλουθα, και δοθέντος αφενός ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν εμπεριέχει οποιαδήποτε αναφορά περί τέτοιων ενδείξεων, αφετέρου δε η αναθέτουσα αρχή δεν υπέβαλε απόψεις προκειμένου να παράσχει σχετική συμπληρωματική αιτιολογία, προκύπτει ότι η τελευταία, κατά κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας έκρινε ότι δεν υπήρχε, εν προκειμένω, ένδειξη προσφοράς ασυνήθιστα χαμηλής, με συνέπεια να καθίστατο επιβεβλημένη η κλήση της παρεμβαίνουσας για την παροχή διευκρινίσεων επί της οικονομικής της προσφοράς προτού την αποδεχθεί (ΕλΣυν IV Τμ. 24/2015, 218/2014). Συνεπώς, η αναθέτουσα αρχή κρίνοντας ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι αποδεκτή και παραλείποντας να την καλέσει προς αιτιολόγηση των προαναφερθέντων στοιχείων, υπερέβη τα άκρα όρια της διακριτικής της ευχέρειας (ΕΣ IV Τμ. 24/2015, 218/2014). Επομένως, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η αναθέτουσα αρχή όφειλε να καλέσει την παρεμβαίνουσα προκειμένου να διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους η προσφορά της δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή και κατόπιν αυτού να κρίνει αν πρέπει να γίνει αποδεκτή, γίνεται δεκτός ως βάσιμος.

54. Επειδή γίνεται δεκτή η εισήγηση.

55. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

Αριθμός απόφασης: 463/2019

56.Επειδή η παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

57.Επειδή, ύστερα από τη σκέψη 55, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα (άρθρα 363 παρ.5 του ν.4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει το με αριθμό 3/12-2-2019 Πρακτικό Συνεδρίασης της Επιτροπής Ερευνών και Διαχείρισης της αναθέτουσας αρχής κατά το μέρος που κρίθηκε αποδεκτή η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας και αναδείχθηκε αυτή προσωρινή ανάδοχος της σύμβασης, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του παραβόλου ποσού εξακοσίων (600) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 8 Απριλίου 2019 και εκδόθηκε στις 25 Απριλίου 2019 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ Χ. ΚΑΝΑΒΑ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΑΚΑΤΣΙΔΑΣ